

FIIA 22/2015

COMMENT

Wolfgang Mühlberger
Vanhempi tutkija
Ulkopoliittinen instituutti

Egyptissä demokratiaa on vain koristeeksi > Parlamenttivaalien ongelmat ja alhainen äänestysprosentti kielivät todellisen valinnanvapauden puutteesta

Egyptin parlamenttivaalit ovat osoitus pieleen menneestä demokratiakehityksestä. Maan hallitus ei ole lotkauttanut korvaansa protestoijien uudistusvaatimuksille, ja vaalien tehtävänä onkin lähinnä tukea paluuta autoritaariseen hallintomalliin.

Egyptin ensimmäinen vapailla vaaleilla valittu parlamentti hajotettiin vuonna 2012, ja siitä lähtien Egyptiltä on puuttunut kansanedustalaitos. Maassa vallitsee poikkeuksellinen tilanne, jossa presidentti Abdel Fattah al-Sisi käyttää sekä toimeenpanevaa että lainsäädäntövaltaa. Tämän vuoden vaaleista olisi voinut tulla askel oikeaan suuntaan, jos niillä olisi puututtu tähän asetelmaan. Tähän tähtäsi myös al-Sisin vuonna 2013 – tuolloin puolustusministerin roolissa – julkistama tiekartta.

Käytännössä uusi parlamentti ei kuitenkaan tuo päätöksentekoon edustusta kilpailevista poliittisista ohjelmista, puolueista kuin egyptiläisestä yhteiskunnasta ylipäänsä. Sillä ei tule olemaan kykyä eikä halua käyttää perustuslaillista lainsäädäntövaltaa. Vaalien ensimmäisen kierroksen voittanut Rakkaudesta Egyptiin -vaaliliitto päinvastoin ilmoitti jo kampanjoinnin aikana, että se harkitsee parlamentin vallan kaventamista ja vastaavasti presidentin aseman vahvistamista.

Kansalaisten enemmistö onkin kadottanut toiveensa politiikan suhteen. Vaikka äänestäjiä yritettiin saada liikkeelle määräämällä äänestyspäivät vapaapäiviksi, televisiopuheilla ja jopa uskonnollisten johtajien vetoimuksilla, vain neljännes egyptiläisistä vaivautui uurnille.

Vaalien järjestäminen lykkääntyi presidentin ja perustuslakituomioistuimen välisen kiistan vuoksi. Keskeinen kiistanaihe liittyi vaali-piiriuudistukseen, mutta tästä päästiin lopulta sopuun. Vaali-piiri-uudistuksen ohella vaalien kulkuun on keskeisesti vaikuttanut kokonaispaikkamäärän kasvu ja tärkeimmän oppositiovoiman, Muslimiveljeskunnan, sulkeminen ulos vaaleista terrorismisyytteiden perusteella.

Muslimiveljeskunnan kieltämisen jälkeen islamistista oppositiota edustavat vain salafistinen Al-Nour-puolue ja Muslimiveljeskunnasta irtaantunut Vahva Egypti -puolue. Näistä jälkimmäinen kuitenkin ilmoitti boikotoivansa vaaleja vain muutama päivä ennen äänestyksen alkamista. Lisäksi valtiojohtoinen, islamistipuolueiden vastainen kampanja pyrki mustamaalaamaan uskonnollisia puolueita vaalien alla. Al-Nour menetti uskottavuutensa jo vuoden 2013 vallankaappauksen aikana liittoutumalla armeijan kanssa. Puolue osallistui vaaleihin vain muutamissa vaali-piireissä, todennäköisesti välttääkseen odotettavissa olleen nöyryyttävän tuloksen.

Liberaalien ja vasemmistolaisten oppositioyhmien tilanne ei ole sen valoisampi. Kansainvälisen atomi-energiajärjestön IAEA:n entisen johtajan Mohammed El-Baradein

perustama Destour-puolue samoin kuin keskustalainen Egyptin herääminen -vaaliliitto päättivät boikotoida vaaleja. Myös entisen presidenttiehdokkaan Hamdeen Sabahin johtama Egyptin kansanvirtaus -vaaliliitto vetäytyi kilvasta protestina vaalijärjestelyihin liittyneitä epäkohtia vastaan.

Vaikka presidentti al-Sisi armahti syyskuussa sata poliittista vankia, monet keskeiset aktivistit ja oppositiojohtajat ovat edelleen vangittuina. Presidentti on peräänkuuluttanut yhteistä poliittista rintamaa ja vaatinut perustuslain uudistamista niin, että presidentin valtaoikeuksia lisättäisiin. Näitä vaatimuksia tukemaan on perustettu entisen kenraali Sami Seif al-Yazalin johtama Rakkaudesta Egyptiin -vaaliliitto. Kaiken kaikkiaan Egyptin nykyisen hallinnon puheet demokratiasta eivät juuri herätä luottamusta.

Parlamenttivaalien ensimmäinen kierros järjestettiin 14:ssä Egyptin kaikkiaan 27 kuvernementista, ja siinä valittiin 273 kaikkiaan 595 kansanedustajasta. Sosiaalisessa mediassa vaaleja kommentoitiin aihetunnisteella #no_one_went (kukaan ei osallistunut). Vaaleja leimasikin hyvin alhainen äänestysprosentti: ensimmäisellä kierroksella 26,56 % ja ensimmäisen kierroksen jatkokierroksella vain 21 %.

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

---

(09) 432 7000

Fax

---

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on riippumaton tutkimuslaitos, joka tuottaa korkeatasoista tutkimusta poliittisen päätöksenteon ja avoimen keskustelun tukemiseksi niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Korkean laadun varmistamiseksi ainakin kaksi asiantuntijaa lukee ja kommentoi kaikkien instituutin julkaisujen käsikirjoituksia. Julkaisut käyvät lisäksi läpi ammattimaisen kielitarkastuksen ja editointiprosessin. Julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

Egyptin toiseksi suurimmassa kaupungissa Aleksandriassa uurnilla kävi vain 14 prosenttia äänestäjistä, ja ulkomailla asuvien egyptiläisten äänestysaktiivisuus oli vaivaiset kolme prosenttia. Presidenttiä tukeva Rakkaudesta Egyptiin -vaaliliitto sai kaikki sille tarjolla olleet 60 paikkaa, ja vaalien toiselta kierrokselta voi odottaa samanlaista tulosta.

Toinen hallinnolle uskollinen puolue, liikemies Naguib Sawirisin perustama Vapaiden egyptiläisten puolue, sai 41 paikkaa. Noin puolet puolueen ehdokkaista on aiemmin toiminut Egyptin kansallisdemokraattisessa puolueessa, joka oli vuoden 2011 kansannousua edeltänyt valtapuolue. Sen sijaan al-Nour-puolue, joka oli edellisessä parlamentissa toiseksi suurin puolue 22 prosentin äänisaalillaan, joutui nyt tyytymään vaivaiseen 11 paikkaan.

Äänestäjille ei ollut tarjolla kilpailevia näkemyksiä tai moniarvoisia vaihtoehtoja. Uuden parlamentin selkärangan muodostavat nykyhallinnolle uskolliset edustajat; lisäksi joukossa on joitakin paikallisia merkkimiehiä ja ehdokkaita, jotka eivät taipuneet painostuksen alla. Tulos oli hyvin ennakoitavissa, mikä selittää historiallisen alhaisen äänestysaktiivisuuden.

Egyptin uusi parlamentti punnitaan todella vasta tekojensa kautta.

Sen ensimmäinen tehtävä on al-Sisin ja vuosina 2013–2014 toimineen virkaatekevän presidentin Adly Mansourin antamien presidentillisten asetusten arviointi. Parlamentilla on nimellinen valta, mutta käytännössä Egypti on presidenttivaltainen järjestelmä, jossa presidentin vallan takaa viime kädessä armeija.

Onkin todennäköistä, että uusi parlamentti muuttaa perustuslakia siten, että presidentin valtaoikeuksia vahvistetaan. Myös presidentin syyskuussa nimittämä virkamieshallitus saa mahdollisesti jatkaa uuden parlamentin siunauksella.

Vaaleilla luotua näennäistä vakautta ei kuitenkaan voida pitää kovin pitkään yllä, mikäli huomattava osa poliittisista toimijoista on suljettu päätöksenteon ulkopuolelle. Hallinnon taipumaton asenne muokkaa Egyptin yhteiskunnallista maaperää huonompaan suuntaan. Pahimmassa tapauksessa maa voi ajautua sisällissodan partaalle.